

Richtlijnen van en voor het middelbaar beroepsonderwijs in de huidige coronavirus COVID-19-periode

Versie 3.0 d.d. 11 november 2020

Inleiding

De pandemie Coronavirus COVID-19 houdt Nederland nog stevig in zijn greep en zorgt ervoor dat ook het Middelbaar Beroepsonderwijs niet gegeven kan worden zoals dat onder normale omstandigheden het geval zou zijn geweest. De overheid tracht de verspreiding van het virus tegen te gaan door maatregelen die ook het onderwijsproces in het mbo en de mensen die daarbij betrokken zijn, raken. Dat betreft maatregelen die op dit moment bekend zijn, maar het is ook denkbaar dat er (nog) andere maatregelen zullen volgen. Studenten en werknemers moeten er op kunnen vertrouwen dat in deze beperkte en onzekere situatie op een zo veilig mogelijke wijze zo goed mogelijk beroepsonderwijs gegeven wordt. Werkgevers en werknemersorganisaties hebben daarom onderstaande richtlijnen opgesteld.

De richtlijnen beogen een hulpmiddel te zijn om in de scholen de maatregelen van het kabinet uit te voeren. Daaronder verstaan we ook de uitwerking van deze maatregelen in het Servicedocument en in de Handreiking Verantwoord diplomabesluit, Daarbij willen we recht doen aan de verschillen tussen scholen, opleidingen en doelgroepen. Dat vraagt om zoveel mogelijk ruimte om op schoolniveau zelf invulling te geven aan hoe het onderwijs vorm krijgt. Bij het uitwerken van deze invulling worden de gebruikelijke processen van medezeggenschap gehanteerd.

Richtlijnen

Algemeen

1. Richtlijnen van het RIVM en de door de sector (met goedkeuring RIVM) voorgestelde protocollen zijn voor iedereen leidend en worden dus op alle instellingen nageleefd.
<https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19> Scholen zorgen voor heldere communicatie over maatregelen richting personeel, ouders en studenten; Scholen zorgen voor een infographic met RIVM-regels, eventueel aangevuld met schooleigen gedragsregels.
2. Scholen spannen zich in om te voorkomen dat de effecten van de pandemie en de maatregelen die genomen worden studenten belemmeren bij het volgen van het, al dan niet aangepaste, onderwijsprogramma. Hierbij valt te denken aan:
 - Extra kosten kunnen bekostigd worden uit het studentenfonds indien de financiële positie van studenten hen niet in staat stelt om zaken te bekostigen (denk aan kosten i.v.m. online onderwijs, kosten voor beschermingsmiddelen, etc.). Uiteraard geldt dit voor zover het desbetreffende budget toereikend is.
 - Het, eventueel verplichte, gebruik van beschermingsmiddelen kan studenten om gezondheidsredenen belemmeren om het onderwijs op school te volgen. In overleg wordt hiervoor naar een oplossing gezocht.
 - Voor studenten die niet in staat zijn om het onlineonderwijs thuis goed te volgen, worden in overleg oplossingen gezocht. Daarbij kunnen zij tot een prioritaire groep benoemd worden die het onlineonderwijs in een schoolgebouw kunnen volgen.

Onderwijs en inzet personeel

3. In overleg met de medezeggenschapsorganen wordt gekomen tot een evenwichtige onderwijsprogrammering, waarbij onderwijs op locatie wordt aangeboden wanneer dat naar het oordeel van de school nodig is en online wordt aangeboden waar dat kan.
4. Bij het organiseren van de nadere praktische en onderwijsinhoudelijke invulling op school passen scholen de reguliere routes toe. Instemmingsrecht, adviesrecht en informatierecht van ondernemingsraad en studentenraad blijven van toepassing, waarbij de termijnen voor overleg in redelijkheid worden ingevuld, zodanig dat snel besluiten kunnen worden genomen.
5. Medewerkers en studenten met corona gerelateerde klachten worden dringend geadviseerd zich te laten testen conform het landelijk testbeleid. In het geval een werknemers/student zich laat testen zal deze conform het RIVM testbeleid thuisblijven tot de uitslag bekend is (overleg met werkgever c.q studiebegeleider over welke werkzaamheden je eventueel vanuit huis kunt doen). De werkgever kan werknemers en studenten waarvan ernstig vermoed wordt dat ze corona gerelateerde klachten hebben de toegang verbieden tot het gebouw of de gebouwen in afwachting van de conclusie van onderzoek daartoe¹.
6. Personeel dat gezond is, is in principe beschikbaar voor het verzorgen van het onderwijs op de school. Een personeelslid dat niet tot een risicogroep behoort (en onder normale omstandigheden op locatie werkt) maar zich wel ernstig zorgen maakt, gaat hierover in gesprek met zijn werkgever. In dat gesprek wordt beoordeeld of en hoe tot afspraken gekomen kan worden over de precieze invulling van de werkzaamheden. Hierbij realiseren wij ons dat het werken in het onderwijs behoort tot de vitale beroepen, waarvan de uitoefening in het belang van de samenleving zoveel mogelijk doorgang moet blijven vinden. Medische informatie van de werknemer hoeft niet gedeeld te worden met de werkgever of collega's. De bedrijfsarts kan hierbij worden betrokken. Verder geldt:
 - a. Het is aan Onderwijspersoneel dat behoort tot een risicogroep om de afweging te maken wel of niet deel te nemen aan het onderwijsproces op locatie. Over de invulling van het werken op afstand voert de werknemer overleg met de werkgever.
 - b. Het is aan Onderwijspersoneel met gezinsleden/huisgenoten die behoren tot een risicogroep of mantelzorg verlenen, de afweging te maken wel of niet deel te nemen aan het onderwijsproces op locatie. Het advies is om de regionale GGD ofwel de bedrijfsarts te consulteren hierover. Over de invulling van het werken op afstand voert de werknemer overleg met de werkgever.
7. Op grond van de Arbowet is het bestuur verplicht hun medewerkers voor te lichten over de maatregelen die zij tegen de besmettingsrisico's hebben getroffen en hen te instrueren over de wijze waarop zij de RIVM-richtlijnen moeten naleven. Besturen dienen toe te zien op het naleven van de instructies.

Studenten die behoren tot een risicogroep kunnen worden vrijgesteld van fysiek onderwijs. Dit is de beslissing van studenten en/of ouder(s)/verzorger(s) in overleg met de school. Studenten van wie gezinsleden tot een risicogroep behoren of die mantelzorg verlenen kunnen worden vrijgesteld van fysiek onderwijs. Dit is de beslissing van studenten en/of ouder(s)/verzorger(s) in overleg met de school. Alleen als er onvoldoende studievoortgang is over de hele linie mag een negatief BSA worden gegeven. Onvoldoende voortgang enkel als gevolg van coronamaatregelen mag niet leiden tot een negatief BSA.

¹ Dit conform artikel 9 bijlage f van de cao MBO

Gebruik ruimten

8. Zowel gebruiks- als verkeersruimtes, voor studenten én voor medewerkers, zowel in de schoolgebouwen als op schoolterreinen, worden zo ingericht dat het houden van 1,5 meter afstand mogelijk is en bevorderd wordt. Dat betekent, zaken als:
 - Tafels en stoelen staan op voldoende afstand van elkaar.
 - De opstelling in praktijkruimtes is zo dat medewerkers en studenten apparatuur kunnen bedienen en zich kunnen bewegen op 1,5 meter afstand van elkaar.
 - Er wordt zorggedragen voor voldoende beschikbaarheid van zaken als:
 - o Desinfecterende middelen
 - o Zeep
 - o Papieren handdoekjes
 - o Oppervlaktesprays
 - o Schermen tussen werkplekken
 - o Prullenbakken
9. Praktijkruimtes die gebruikt worden voor praktijkexamens en -lessen kunnen worden gebruikt met inachtneming van RIVM-richtlijnen en de brancheprotocolen die gehanteerd worden in de desbetreffende branches. Dit geldt ook voor ruimtes die in gebruik zijn als interne leerbedrijven.
10. Bij wisseling van bezetting van een ruimte wordt de ruimte geventileerd en worden tafels en apparatuur afgenomen met desinfecterende spray.
11. Deuren zoveel mogelijk openzetten zodat deze niet door studenten geopend te hoeven worden.
12. Er wordt zo min mogelijk met papier gewerkt. Opdrachten worden digitaal gegeven, gemaakt en ingeleverd.
13. Bij gebruik van niet-persoonsgebonden kluisjes worden die na gebruik schoongemaakt met (desinfecterende) schoonmaakmiddelen.
14. In kantines worden slechts verpakte eet- en drinkwaren verkocht; deze worden meegenomen en studenten lunchen in onderwijsruimtes; studenten verlaten het schoolterrein niet tijdens of tussen activiteiten.
15. In verkeersruimtes (gangen, pleinen, aula's, etc.) zijn looproutes helder aangegeven, eventueel d.m.v. eenrichtingsverkeer, anders door 'rechts houden', en het gebruik van een gescheiden in- en uitgang.

Luchtkwaliteit

16. Voor een volledig overzicht van richtlijnen rondom ventilatie en de onderbouwing ervan wordt verwezen naar:
 - De algemene richtlijnen van het RIVM: <https://lci.rivm.nl/ventilatie-en-covid-19>.
 - De Arbo-catalogus MBO: <https://arbocatalogusmbo.nl/inrichtingseisen-gebouw/binnenklimaat/>
 - Checklist binnenmilieu "gezonde school": <https://www.gezondeschool.nl/middelbaar-beroepsonderwijs/gezondheidsthemas-en-criteria-vignet/werken-aan-binnenmilieu/checklist-binnenmilieu>
 - Programma van Eisen Frisse Scholen 2015: <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2014/12/Programma%20van%20Eisen%20Frisse%20Scholen%202015.pdf>

17. De CO₂-concentratie is een meetlat om te weten of er voldoende luchtverversing plaatsvindt. Richtlijnen van het RVO en van de GGD geven aan dat de CO₂-concentratie in een les of verblijfsruimte bij normaal gebruik van de ventilatievoorzieningen idealiter onder de 800ppm blijft. Daarnaast geldt volgens het programma Frisse Scholen voor nieuwbouw 950ppm als streefwaarde. 1200ppm is de wettelijke norm en indien deze grens wordt overschreden neemt de instelling extra maatregelen of wordt, waar mogelijk, de ruimte niet ingeroosterd.
18. Waar mogelijk wordt geen recirculatie toegepast. Er wordt gestreefd naar zoveel mogelijk directe toevoer van lucht van buiten en afvoer van lucht van binnen.
19. Waar dat nog niet gebeurt is wordt op zo kort mogelijke termijn de bestaande luchtbehandelingsinstallaties gecontroleerd.
20. Instellingen plaatsen CO₂-meters in of stellen mobiele CO₂-meters ter beschikking voor lokalen en nader te bepalen drukbezochte plekken binnen het gebouw of instellingen doen geregeld metingen.

Mondkapjes

21. Scholen volgen de richtlijnen van het kabinet. Vooralsnog betekent dat dat er een dringend advies geldt om in verkeersruimtes een mondkapje te dragen. Een school kan daarbij aanvullende maatregelen invoeren, zoals een mondkapjesplicht.

Als een school een dergelijke plicht invoert, geldt wel een aantal voorwaarden. De school moet bij het maken van deze afweging, proportionaliteit en subsidiariteit ervan kunnen onderbouwen. Dit vereist instemming van respectievelijk studenten- en ondernemingsraad.

De plicht moet dan schriftelijk worden vastgelegd, bijvoorbeeld in het studentenstatuut voor studenten en het arbeidsomstandighedenbeleid voor medewerkers. Dit vereist instemming van respectievelijk studenten- en ondernemingsraad.

Het schoolbestuur moet ook rekening houden met de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de plicht. Bij het handhaven van de mondkapjesplicht zal de school zorgvuldig de proportionaliteit in acht moet nemen: het belang van de leer- en kwalificatieplicht weegt immers ook zwaar. Het is daarom belangrijk dat de school hier een goed gesprek over voert met studenten en medewerkers.

Deze richtlijn vervalt op het moment dat er sprake is van een landelijke verplichting tot het dragen van een mondmasker.

Planning

22. Lestijden van groepen worden aangepast zodat drukte bij aankomst/vertrek en tijdens leswisselingen zoveel mogelijk voorkomen wordt.
23. Door concentratie van activiteiten worden pauzes zoveel mogelijk voorkomen. Door spreiding van activiteiten worden ook pauzes gespreid om grote groepen studenten en medewerkers in en om het gebouw te voorkomen.

Toezicht

24. De school organiseert toezicht op de uitvoering van de maatregelen in deze richtlijn in gangen, overige verkeersruimtes, schoolterreinen, (brom-)fietsenstalling en parkeerterreinen van de school.

Privacy

25. Het is van belang dat onlineonderwijs uitgevoerd wordt in een veilige omgeving. Dat vraagt om (extra) aandacht voor privacy. Activiteiten dienen te voldoen aan de wet bescherming persoonsgegevens. Voor meer informatie hierover verwijzen we naar een aantal documenten:

- <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/corona/onderwijs-tijdens-corona>
- <https://www.mбораad.nl/corona-faq-privacy>
- <https://www.aob.nl/nieuws/alles-wat-je-moet-weten-over-online-lessen-en-privacy/>
- <https://www.fvov.nl/?p=11232>
- <https://www.privacyopschool.nl/onderwijsopafstand/>